

เกริ่นนำ : ป ร า ก ฎ ก า ร ณ์ ขี วิ ต บ น บั น ไ ต เลื อ น
ตามปรากฏการณ์ฟองสบู่เมื่อปี ๒๕๔๐ ทำให้กราฟชีวิตของคนส่วนใหญ่
ในสังคมอสังหาริมทรัพย์ และคนในวงการนักวิชาชีพไทย ตกต่ำสุดขีด
หลายคนตกงาน หลายคนเปลี่ยนวิถีชีวิต บ้านติดใหม่ส่วนใหญ่ไม่มีงานทำ
หรือเลือกชีวิตตามทางที่อยากจะเดินไม่ได้...และเหตุการณ์นั้นก็ผ่านไป เกิดปรากฏการณ์
ใหม่ขึ้นในสังคมวิชาชีพของไทย

เมื่อทุกอย่างถึงจุดตกต่ำที่สุด ทุกอย่างก็จะต้องดีขึ้นเป็นธรรมดาของวัฏจักร เมื่อเศรษฐกิจ
ดีขึ้น และบางช่วงเศรษฐกิจก็ถูกปั่นด้วยตัวเลขและเอาทรัพย์สินอนาคตมาใช้ชีวิต
ส่วนใหญ่ของตัวเลขและวิถีไทยก็ต้องดูดีขึ้นเป็นธรรมดา และ “ปรากฏการณ์ชีวิตบน
บันไดเลื่อน” ก็เกิดขึ้น

ปรากฏการณ์ชีวิตบนบันไดเลื่อนก็เหมือนกับคนที่ยืนบนบันไดเลื่อน ยืนอยู่เฉยๆ ตัวเองก็
เลื่อนขึ้นไปสูงขึ้น บางคนอาจจะนั่งอยู่ที่ได้อยู่ที่สูงขึ้น บางคนนอนอยู่ก็เลื่อนขึ้นไปเหมือน
กัน แต่แต่ละคนอาจจะไม่ต้องออกแรงอะไร ตัวเองก็อยู่ในตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ หลายคนจึง
นึกว่าตัวเองเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ เพราะตัวเองไม่ได้อยู่ในตำแหน่งเดิมหรือต่ำขึ้นไป
กว่าเดิมเลย

หากเมื่อไรที่บันไดเลื่อนนั้นหยุดเลื่อน... หลายชีวิตจะเปลี่ยนแปลงไป บางคนก็ลุกขึ้น
มายืนแล้วพยายามออกแรงเดินขึ้นไปข้างบน บางคนยืนรอคอยว่าจะเกิดอะไรขึ้น และ
บางคนก็ไม่ได้ทำอะไร คงนั่งอยู่ที่เดิม นอนอยู่ที่เดิม หรือยืนอยู่ที่เดิม แล้วตะโกนให้ช่างซ่อม
บันไดมาจัดการซ่อมบันไดเลื่อนให้ทำงาน เพื่อบันไดจะได้พาตนเองเลื่อนขึ้นไปข้างบนต่อไป
ชีวิตแต่ละคนก็มีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน

**หากแต่บางครั้งบันไดเลื่อนบางตัวมีเพียงแต่หยุดเลื่อน แต่กลับเลื่อนรูตกลงไป
เลื่อนลงไป...** บางคนที่กำลังพยายามเดินขึ้นไปข้างบน อาจจะเดินเร็วไม่พอกับการเลื่อน
ลงของบันได เขาก็จะมีจุดของตัวเองที่ต่ำลง และแน่นอน คนที่ยืนอยู่เฉยๆ หรือนั่งเฉยๆ หรือ
นอนเฉยๆ และกำลังดูเหตุการณ์ว่าจะเกิดอะไรขึ้น หรือกำลังตะโกนคำทอให้ช่างซ่อมบันได
มาซ่อมให้บันไดเลื่อนขึ้น... คนเหล่านี้ก็จะต้องรูตกลงไปข้างล่างเรื่อยๆ และบางครั้งเขาอาจ
จะไม่รู้เลยว่า ข้างล่างนั้นอาจจะเป็น “นรกแห่งชีวิตที่ประมาท” อยู่ก็เป็นได้

**ชีวิตคนที่เริ่มทำงานหลังปี ๒๕๔๒ อันเป็นที่บันไดได้เริ่มเลื่อนขึ้นใหม่อีกครั้ง
หนึ่ง หลายคนกำลังเหมือนกับคนที่ยืนอยู่บนบันไดเลื่อนตัวใหม่...** เขาเหล่านั้น
อาจไม่รู้ว่าการของบันไดหยุดเลื่อน (หรือเลื่อนลง) ตนเองอาจจะไม่ได้ตื่นหรือรู้อุปสรรค
ที่แท้จะโหม่งมา รู้แต่ว่าชีวิตตนเองและคนที่ตนรู้จักในวันเดียวกันไม่มีใครมีชีวิตทางวัตถุ
ที่เลวลงหรือตกต่ำลงเลย ก็เพราะเขาไม่รู้ ว่า สิ่งมีชีวิตดีขึ้นนั้นเป็นเรื่องของระบบใหญ่ เป็น
เรื่องของบันไดเลื่อนที่เขาขึ้นอยู่กับ...

บัดนี้ ๒๕๕๒ บันไดหยุดเลื่อนแล้ว... หลายคนภาวนาอย่าให้บันไดนั้นเลื่อนลงเลย เรา
ย่อมไม่อยากเห็นคนที่เรารัก หรือคนที่เรารู้จักนั้นจะต้องตกนรกทั้งเป็นอย่างที่เคยเห็นมา
เมื่อกว่าปีที่แล้ว... จึงเป็นเวลาที่เราต้องช่วยกันคิด ต้องอธิบาย และช่วยกันหาแนวทางรอด

ลักษณะสถาปัตยกรรมเมื่อบันไดหยุดเลื่อนจะเป็นอย่างไร

เมื่อบันไดเลื่อนลง งานออกแบบก็จะมีน้อยลง สถาปนิกที่ยังคงทำ
วิชาชีพอยู่จะมีเวลาในการออกแบบมากขึ้น ถ้าไม่ทอดทิ้งก็จะทุ่มเท
ให้กับงานออกแบบมากขึ้น ค่าก่อสร้างอาคารต่างๆ ก็จะราคาถูกลงกว่า ๓ ปีที่ผ่านมา เจ้าของโครงการจะลงลึกเรื่องคุณภาพของ
งานและเรื่องของงบประมาณมากขึ้น ผู้รับเหมาก่อสร้างบางรายที่หมุนเงินไม่ทันก็จะต้อง
ทิ้งงาน อันเป็นการสร้างปัญหาต่อทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้น

ลักษณะงานออกแบบคงไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรมากมายนัก เพราะกระแสของการออกแบบ
สไตล์ใหม่คงจะชะลอตัวลงไปชั่วคราว แต่นักออกแบบจะต้องใช้ความคิดมากขึ้น เพื่อให้
เงินทุกบาททุกสตางค์มีความคุ้มค่ามากที่สุด จะมีความคิดในเรื่องของการแก้ปัญหาพื้นฐาน

สถา (เก่า) เล่าเรื่อง

“ผ่าวิกฤต เศรษฐกิจปี ๕๒”

“พี่เก่า เล่าทางรอด”

ยอดเยี่ยม เทพรานนท์

ศก ๓๔๔ ๑.

มากขึ้นกว่าการคิดเรื่องสไตล์รูปแบบของบ้าน ไม่ว่าจะ เป็น ปัญหาเรื่องของบ้านที่จะต้องมีความปลอดภัยมากขึ้น ความปลอดภัยนี้หมายถึงความปลอดภัยจากตัวบ้านเองและความปลอดภัยจากผู้ประสงคร้ายภายนอก รวมถึงความปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บด้วย

งานสถาปัตยกรรมจะคิดถึงเรื่องที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เด็ก และผู้พิการมากขึ้น ต้องคิดถึงเรื่องของการบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมด้วยตัวเองมากขึ้น คิดถึงเรื่องของการประหยัดพลังงานและการใช้พลังงานจากธรรมชาติมาเป็นประโยชน์มากขึ้น คิดถึงเรื่องต้นไม้และธรรมชาติมากขึ้น รวมไปถึงการใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับธรรมชาติมากขึ้นด้วย

ที่กล่าวมาเหมือนกับเป็นการแก้ปัญหา แต่ความจริงการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดก็คือการออกแบบสร้างสรรคั่นเอง เพราะปีหน้าการออกแบบบ้าน คงไม่ใช่แค่ออกแบบกล่องใส่แคตตาล็อกสวยๆ เท่านั้นแล้ว แต่ต้องออกแบบบ้านให้เป็นกล่องใส่ชีวิตและหัวใจ ภายใต้งบประมาณที่มีเหตุมีผลด้วย เพราะทั้งเจ้าของบ้านและสถาปนิกจะมีเวลามากขึ้นในการคิดและสร้างสรรค

อาชีพสถาปนิกและอาชีพเกี่ยวเนื่องน่าจะเป็นอย่างไรบ้าง

ต้องยอมรับกันก่อนว่า สถาปนิกส่วนใหญ่ในเมืองไทยจะทำงานกับผู้ที่ "มีกินแล้ว และเหลือใช้บ้าง" จึงจะมีการสร้างบ้านสร้างตึกกัน ดังนั้นหากสภาวะเศรษฐกิจทั้งของเมืองไทยและของโลกถดถอยลง ผู้คนย่อมเตรียมการเพื่อตัวเองรอดเอาไว้ก่อน งานออกแบบก่อสร้างเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย หรือสำนักงาน หรือสถานเพื่อบันเทิงชีวิต ก็ต้องน้อยลงเป็นธรรมดา

สถาปนิกจะต้องยอมรับว่าปีนี้ และน่าจะเป็น ๒-๓ ปี จากวันนี้ งานการของสถาปนิกก็จะต้องน้อยลง เมื่องานน้อยลงการฝึกปรี้อฝีมือ การค้นหาสร้างสรรคในบางมิติ ก็ต้องน้อยลง **จะต้องมีสถาปนิกตกงานกันบ้างดังเช่นวิชาชีพอื่นๆ** บัณฑิตทางสถาปัตยกรรมก็จะหางานทำยากมาก งานรายได้พิเศษนอกเวลาที่จะน้อยลง อาชีพสนับสนุนงานออกแบบ (เช่นรับทำ Model, เขียนแบบ, เขียนภาพ 3D, คิวคาคกลาง ฯลฯ) ก็จะมีงานน้อยลง จะเกิดวงจรอุบาทว์ขึ้นได้ คือ การตัดค่าบริการ

มวลสถาปนิกจะต้องเข้าใจการเปลี่ยนแปลงนี้จะต้องเป็นเวลาที่เก็บสะสมประสบการณ์ชีวิต หากความรอบรู้เข้าตัว มีเวลาหยุดคิดและมองโลกกว้างในมิติอื่นให้มากขึ้น เพื่อเตรียมตัวให้พร้อม เมื่อเศรษฐกิจกลับมาใหม่อีกครั้งหนึ่ง

อะไรที่น่าเป็นห่วงของวิชาชีพในสภาวะถดถอยแบบนี้

ไม่ค่อยเป็นห่วงสถาปนิกที่เคยผ่านวิกฤติต้มยำกุ้งเมื่อปี ๒๕๔๐ เท่าไร เพราะต่างมีประสบการณ์และเตรียมตัวกันเกือบทุกคนแล้ว เป็นห่วงก็คือ เหล่ายุวสถาปนิก และนักศึกษาที่กำลังจะเรียนจบ เพราะเขาอาจจะขาด "โอกาส" ในการฝึกปรี้อวิชาชีพ ทั้งๆ ที่ตัวเขาเอง ครอบครัวยุวสถาปนิก และประเทศชาติได้ลงทุนสร้างเขามาจนถึงวันนี้ จึงเป็นเรื่องที่องค์กรวิชาชีพสถาปัตยกรรม เช่นสมาคมสถาปนิกสยามฯ และสภา

สถาปนิก จะต้องยื่นมือเข้ามาประคับประคองเหล่ายุวสถาปนิกเหล่านี้ เพราะเขาคือต้นกล้าต้นน้อย ที่จะต้องเป็นป่าใหญ่ของวิชาชีพในอนาคต

แนวทางของ เด็กน้อยร้อยชั่ง และ เด็กน้อยสองร้อยชั่ง

ตามที่ได้เกริ่นนำแต่แรกว่า... "ไม่ค่อยน่าเป็นห่วงสถาปนิกที่เคยผ่านวิกฤติต้มยำกุ้งเมื่อปี ๒๕๔๐ ไปแล้วเท่าไร เพราะต่างมีประสบการณ์และเตรียมพร้อมสำหรับวิกฤติครั้งนี้กันแล้ว เกือบทุกคน เป็นห่วงก็คือ เหล่ายุวสถาปนิก และนักศึกษาที่กำลังจะเรียนจบ เพราะเขาอาจจะขาด "โอกาส" ในการฝึกปรี้อวิชาชีพ เขาเหล่านี้คือต้นกล้าต้นน้อย ที่จะต้องเป็นป่าใหญ่ของวิชาชีพในอนาคต...."

แต่ด้วยความที่ยังผ่านโลกมาไม่มาก หรือบางคนอาจจะ เป็นนักเรียนมาตลอดชีวิต ไม่เคยรับทราบหรือมีประสบการณ์การทำงานในชีวิตจริง เคยใช้ชีวิตร่ำเรียนในห้องเรียนและปฏิบัติตามตามกรอบที่ครูบาอาจารย์สั่งให้ทำเท่านั้น วิกฤติครั้งนี้จึงเป็นวิกฤติใหม่ใหญ่หลวงที่เขาต้องรู้ทางที่จะผ่านมันไปให้ได้

ยุวสถาปนิกทั้งหลายส่วนใหญ่ต้องการ "สูตรสำเร็จ" ในการแก้ปัญหา

แต่ไม่มี "สูตรสำเร็จ" สำหรับเขาในการฝ่าวิกฤติในครั้งนี้ เพราะสิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาระดับโลก และเป็นปัญหาด้านการบริหารชีวิต...ในห้องเรียน ผู้ที่เรียนเก่งที่สุดน่าจะ ได้คะแนนสูงสุด แต่ในโลกแห่งความเป็นจริง ความเก่งและความไม่เก่งนั้นมีหลายมิติเหลือเกิน ความเก่งในโลกแห่งชีวิตจริงจึงเป็นเรื่องที่วัดยาก และแม้จะวัดได้ก็มิได้หมายความว่าความเก่งในหลาภมิตินั้นจะเป็นสูตรสำเร็จแห่งความอยู่รอดหรือความสำเร็จ ACT

"ข้อเสนอแนะ" ที่ไม่ใช่ "สูตรสำเร็จ" แต่.....ยุวสถาปนิก

1. **อย่าตกใจ** เกรี้ยวกราด หรือหลีกหนีจากวิชาชีพนี้แต่เริ่มต้น
2. **ต้องพยายามเข้าใจ "เหตุ และ ปัจจัย"** ที่ทำให้เกิดวิกฤตินี้
3. **ต้องศึกษาการคาดหมายของผลจากวิกฤติครั้งนี้** จากหลายแหล่ง และสรุปความ
4. **สอบทานทรัพยากรและโอกาส** ที่เรามีอยู่ในมือว่ามีอะไรบ้าง และสรุปความ
5. **แสวงหาโอกาสจาก "เครือข่ายชีวิต"** นอกกรอบคร้วตนเอง แยกความหมายของคำว่า "เพื่อน" และ "คนรู้จัก" ให้ได้
6. **อย่าด่วนตัดสินใจเลือกแนวทางเดินทางยังไม่รู้เหตุและปัจจัย และทรัพยากรที่เรามี** อย่าด่วนตัดสินใจเลือกชีวิตที่หนีปัญหา เช่น การตัดสินใจเรียนต่อโดยไม่มีแผนก่อน (การเรียนต่อทางวิชาชีพนั้น ประสบการณ์เป็นเรื่องสำคัญมาก) การเปลี่ยนงานไปทำงานนอกวิชาชีพ (เพราะท่านอาจจะเป็นคนสำเร็จในวิชาชีพในอนาคตก็ได้) เป็นต้น
7. **ความขยันและความตั้งใจจริงมีวินัย** เป็นเกราะป้องกันความล้มเหลว และเป็นสิ่งที่สร้างโอกาสให้ชีวิตเสมอ
8. **เมื่อมีข้อมูลเพียงพอแล้ว หาเครือข่ายชีวิตแล้ว ตั้งใจให้มั่น และค่อยๆ เดินทางหาทางโอกาสด้วยความตั้งใจ...** ประคองฝ่าวิกฤติของเราอยู่ที่ตรงนั่นเอง
9. **ครอบครัวคือที่มั่นสุดท้ายของชีวิตเสมอ** ครอบครัวที่กล่าวถึงนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องของสายเลือดเดียวกันก็ได้
10. **.....กลับไปอ่านบทความนี้ด้วยความตั้งใจอีกครั้งหนึ่ง**